

EGYHÁZTÖRTÉNELMI ADATOK.

L.

Várfalvi Kosa János kolozsvári lelkész ügyében kolozsvári lelkész társainak Hunyadi Demeter superintendenshez tett jelentése. Kelt 1591 július 1-én.

Reuerende ac nobis summa obseruantia et singulari obedientia colendisime domine Superintendens etc.

Accepimus in mandatis a Tua Reuerentia, vt pro moresolito ad instantiam venerabilis fratris nostri Joannis Var:(alvi) Kosae concionatoris Coloswariensis Ecclesiae, nos huius Ecclesiae Ministri examinarem fide mediantem, et serio, venerabilem fratrem nostrum Matthiam Albaregium, concionatorem Szamosfalviensis Ecclesiae, iuxta fidem Deo debitam, et conscientiam eius, super quibusdam verbis honesti cuiusdam Matthaeci Berekszaszy, inhabitatoris Coloswariensis, in aedibus ipsius, de venerabili praefato Joanne Varf. Kosa, Concionatore Coloswariensis (ig y) fratre nostro prolatis. Nos itaque obediennes his mandatis (ut par erat) examinauimus eundem dictum fratrem nostrum Matthiam Albaregium. Cuius quidem fassio fide mediante a nobis recepta atque litteris hisce mandata sic se habet.

Ez elmúlt napokban jöve házamhoz Berekszászy Máthé, jelenté azt én nekem, hogy pispök uram akaratjából jött volna hozzám ilyen dologból, hogy az Ecclesiastica sedes törvény szerént úgy aggraválta és ligálta volna meg az ő tőlle elseparáltatott feleségét Katalin aszszont, hogy urának éltéig férhöz ne mehetne. Erről mikoron többet is szölott volna Berekszászi Máthé, ada valami jegyzést kezemben, melynek tenora ez vala, hogy ő közötté és felesége között diuortiom pronunzialtatott pispök uram székin. Mikor azt a jegyzést elolvastam, esmét kezében adám Berekszászi Máthénak, s monda Berekszászi Máthé nekem: Jó Mátyás uram, én azért jöttem mostan kegyelmedhöz, hogy azt izené pispök uram neked, hogy lásd meg az protocolon könyben, hogy ha az egyházi szék adott-é libertast a férhöz való menésre Katalinnak, ki az előtt én feleségem volt, az vagy nem? Mert ám, úgy mond, János pap holnap egyben akarja esketni, kit meg nem cselekedhetnék, mert csak ő magától adott az asszonnak szabadságot, és nem az sinath. Azért azt mondom, hogy az az János pap nem igaz ember, hanem hamis, megkenték az tenerét ajándékkal; de azt cselekedem véllé, hogy papságából is kitétetem mint olyan embert. Én váltig intem vala, hogy ne szölna úgy senkire, de semmit nem foga nálla az én intésem. És elvivé tőlem az jegyzést, az melyet az consistorium pronunzialt volt Katalin aszszony liberatiója felöl; azt mondá, hogy pispök uramhoz viszi, de vitte-é vagy nem, én azt nem tudom.

Haec nos bona fide et integra conscientia, uti debuimus, conscripsimus, et consignata sigillis nostris corroborauimus, ac ad Tuam Reuerentiam transmisisimus. Anno Domini 1591. primo die July

Nos Ministri Colosuarienses
Petrus Talliany Enyediensis.
Martinus Fuluús.

Cz i m: Clarissimo ac doctissimo viro Domino Demetrio Acestae Huniadini, Pastori Ecclesiae Colosuariensis, Superintendenti autem Ministrorum Vngaricorum passim in Transylvania vnua solum verum Deum ac filium eius vnicum dominum nostrum Jesum Christum pure profitentium, Domino nobis semper summa cum obseruantia colendissimo.

R á j e g y e z v e: Aperta per me D. H. 4. July 1591.

Eredetije zárt alakban két pecséttel K o l o z s v á r v á r o s levéltárában (Fasc. I. nro 60.)

Közli: Szabó Károly.

LI.

A böződ-ujfalvi judaizánsoktól a reformátusok kezére átment s ezektől az unitáriusok által potentiose elvett templom ügyében kinevezett bizottság működése 1668-ban.

Anno 1667 die 25 novemb. Böződújfaluban lött tekintetes Kis Buni Bethlen János, Cornis Gáspár, segesvári királybíró Páll János és Pálfi István urunk ő nagyságától rendeltetett commissariusok által ilyen conclusum:

Az Orthodoxa Religión lévő atyafiak proponálának e szerint: lévén ilyen megbántódása Ecclesiáknak ezen helybeli templom felől, hogy ennek-előtte való üdőkben, mikor ezen falunak lakosinak nagyobb része judaizánsok voltak, annakutánna abból kitérvén az igaz orthodoxa religiónak kebelében jötenek, egyszersmind ezen helybeli templom commissariusok által kezekben is assignáltatott, oda is birattatott mindaddig, valamig ezen helybeli Unitaria Religión lévőek potentiose occupálván magoknak foglalták, és az orthodoxa religión lévőket annak birodalmától kivitták; ezen megbántódásunk felől a tisztek által admonitusok is voltak, hogy azt remittálnák azon orthodoxa religión lévőeknek, de azt nem cselekedték, hanem az mi kegyelmes urunk ő nagyságát az unitaria religión lévő atyafiakuak superintendensek által megtalálták, hogy ezen dolognak eligazítása bizonyos commissariusok által törvény szerént igazodnék el; melyet az mi kegyelmes urunk ő nagysága kegyelmesen megis engedett. Azért most azt kívánjuk, mivel ezen megnevezett atyafiak magok hatalmával mentenek az orthodoxa religión lévőeknek adatott templomba, s elfoglalták, azért az cselekedetekért cum poena articulari az templom és ahoz való eszközök minékünk visszaadassanak, protestalunk.

Böződújfaluban lévő Unitariusok ő kegyelmek antequam de merito rei választ tennének, contra forum et contra Dominos iudices contendunt; mivel az nemes ország az templomoknak állapotja felől bizonyos articulust íratott, ugy mint in Approbatae Constitutionis partis primae tit primo, articulo septimo, hogy tudniillik azon egy helyben különböző religión lévő atyafiak connumeráltassanak, a melyik párt nagyobb résznek találtatik, annak kezekben assignáltassék az templom, ha nagyságok ő kegyelmek ezen articulus mellett akarnak procedálni; készek vagyunk admittálni az connumeratiót, de több articulus sem decretalis locus nincsen, az mely ő nagyságokat ő kegyelmeket az törvénytételre autorálta volna az controversiában lévő templomoknak állapotjuk felől. Isten oltalmazzon hogy ő nagyságoknak ő kegyelmeknek istenes jó lelkiismeretekben kételkednék, de contra jura regni et contra praerogativam nobilitarem, imo etiam contra unionem semmi úton módon, arbitrátiójára